

Asia: VN/8524/2019

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun valtioneuvoston asetuksen (434/2018) muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi. Asetus perustuu liikenteen palveluista annettuun lakiin. Liikennepalvelulain (laki liikenteen palveluista, 320/2017) tieliikenteen ammattipätevyyksiä koskevat muutokset tulivat voimaan 1.1.2020.

Kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyyttä koskevat vaatimukset perustuvat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2003/59/EY maanteiden tavara- ja henkilöliikenteeseen tarkoitettujen tiettyjen ajoneuvojen kuljettajien perustason ammattipätevyydestä ja jatkokoulutuksesta.

Liikennepalvelulain mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset:

- perustason ammattipätevyyskokeesta ja sen toteutuksesta sekä siihen ilmoittautumisesta,
- kokeista, niiden toteutuksesta ja kokeiden järjestämisestä,
- arvioijien ja kokeesta vastaavan johtajan tehtävistä ja pätevyysvaatimuksista,
- kuorma- ja linja-autonkuljettajan koulutusta koskevien asiakirjojen säilyttämisestä sekä
- valvonnan järjestämisestä ja kokeiden järjestämistä koskevista ilmoituksista.

Opetushallitus kiittää mahdollisuudesta antaa asiassa lausunto. Opetushallitus esittää lausuntonaan seuraavaa:

1. Perustelut -kohta

Asetusluonnoksen perusteluosassa todetaan, että kokeet voidaan järjestää myös opetus- ja kulttuuriministeriön hyväksymässä koulutuskeskuksessa osana ammatillista kuljettajakoulutusta tai Puolustusvoimissa Puolustusvoimien kuljettajakoulutuksen yhteydessä. Kokeiden järjestäjistä ja niiden hyväksymisestä, arvioijien nimeämisestä, todistusten antamisesta sekä kokeiden valvonnasta vastaa liikenteen palveluista annetun lain 193 §:ssä määritelty taho.

Kokeita arvioiva henkilö ei voi ammatillista ja Puolustusvoimien kuljettajakoulutusta lukuun ottamatta toimia ammattipätevyyskoulutusta antavassa koulutuskeskuksessa koulutuksen antajana. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kokeista, niiden toteutuksesta ja kokeiden järjestämisestä sekä arvioijien ja kokeesta vastaavan johtajan tehtävistä ja pätevyysvaatimuksista.

Direktiivissä ja lainsäädännössä on keskeisiä poikkeuksia, joihin asetusluonnoksessa on tarkennuksia, näistä poikkeuksista olisi tässä hyvä mainita. Poikkeuksilla on kansallisen tutkintokoulutuksen toteutuksen kannalta merkittäviä vaikutuksia.

Esitämme, että asetuksessa erotettaisiin selkeästi direktiivin ja lainsäädännön mahdollistamat säädökset, jotka koskevat ammattipätevyden suorittamista ammatillisen koulutuksen yhteydessä.

2. Yksityiskohtaiset perustelut ja säädösteksti

Asetuksen 2 a §:ssä Perustason ammattipätevyyskoe olisi selkeämmin tuotava esille se, miltä osin pykälän vaatimukset koskevat ammatillisessa koulutuksessa suoritettavaa perustason ammattipätevyyskoea ja miltä osin eivät. Tämä ei käy ilmi uuden pykälän 2 a sanamuodosta.

”2 a §. Perustason ammattipätevyyskoe. Asetukseen lisättäisiin uusi 2 a §, jossa on perussäännöt koemallin toteutuksesta: Perustason ammattipätevyyskoe tulisi suorittaa kerralla muussa kuin liikenteen palveluista annetun lain 33 §:n 1 momentissa tarkoitettussa ammatillisessa koulutuksessa. Ammattipätevyyskokeen saisi kuitenkin suorittaa enintään kahdelle peräkkäiselle päivälle jaetussa koetilaisuudessa, joita voidaan tauottaa kokeen järjestämissuunnitelmassa esitetyllä tavalla.”

EU:n ammattipätevyysdirektiivi mahdollistaa myös perustason ammattipätevyyskokeen vaiheittaisen suorittamisen ammatillisen koulutuksen yhteydessä. Tämä on tärkeää erityisesti ammatillisen

koulutuksen sujuvan toteutuksen ja päällekkäisyyksien välttämisen näkökulmasta, ja sen turvaaminen asetuksella on varmistettava.

Vaiheittaisen suorituksen, eli kokeen osiin jakamisen tarkoituksena on se, että ammattipätevyyteen liittyvät kokeen osiot voidaan arvioida osana laajempaa, tutkintoon liittyvää osuutta. Ammatillisessa koulutuksessa tämä tarkoittaa osana laajempia tutkinnon osia. Mikäli näin ei toimittaisi, jouduttaisiin samankaltaisia asioita arvioimaan useampaan kertaan, josta aiheutuisi turhia kustannuksia sekä ilmaston kuormittumista.

Ammatilliset tutkinnot ovat laajoja, laajuudeltaan joko 180 osaamispistettä (osp) tai 150 osp ja ne muodostuvat tutkinnon osista. Tutkinnon osat muodostuvat työelämän prosesseista ja perustason ammattipätevyyteen liittyvät asiat sisältyvät niiden ammattitaitovaatimuksiin.

Opetushallitus esittää, että uudessa, 2 a §:ssä, selkeämmin tuotaisiin esille ammattipätevyyskokeen suorittaminen ammatillisen koulutuksen yhteydessä. Luonnoksen tekstimuoto on tulkittavissa siten, että ainoastaan kokeen suorittaminen yhdellä kertaa ei koske ammatillisen koulutuksen yhteydessä toteutettua koetta.

Tämän lisäksi esitämme, että arvioinnista (luonnoksen 2 a §) ja arvioijista, (luonnoksen 13 §), säädöksessä viitattaisiin ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöön. Esitämme, että ammatillisen koulutuksen osalta arvioinnista ja arvioijista viitataan ammatillisen koulutuksen lain 531/2017 53 §, 54 § ja 120 § 3 mom 1 kohtiin, jotka sisältävät säädökset osaamisen arvioinnista, osaamisen arvioijista sekä työelämätoimikuntien tehtävistä. Työelämätoimikunnille on, niin kuin säädöksessä tarkemmin säädetään, määritelty vastuu kokeesta ja siitä annettavasta todistuksesta. Tällöin ammattipätevyyteen liittyvät kokeen osat voidaan aidosti toteuttaa ammatillisen tutkintosuorituksen yhteydessä.

Asetuksen 2 a §:n 4 momentissa todetaan, että yksittäisen kokeen osa on voimassa vuoden sen hyväksytystä suorittamisesta. Silloin kun suoritetaan ammatillista tutkintoa ja ammattipätevyyttä vaiheittain, tämä aika ei kaikissa tapauksissa riitä. Opetushallitus esittääkin, että ammatillisen koulutuksen yhteydessä suoritettavassa perustason ammattipätevydessä suoritusajan osalta viitattaisiin lakiin ammatillisesta koulutuksesta 531/2017.

Luonnoksen 13 §, sen lisäksi, mitä luonnoksen pykälän 2 a kohdassa esitimme arvioijista, esitämme, että viittaukset tehtäisiin ammatillisen koulutuksen säädöksiin.

Esitämme, että kahden arvioijan edellytys ei koske vaiheittain ammatillisen koulutuksen yhteydessä toteutettavaa ammattipätevyyskoetta. Vaikka ammatillisen koulutuksen laissa edellytetään tutkinnon osan arvioinnissa kaksi arvioijaa, lain perusteluiden mukaan yksittäisessä näytössä riittää, kun toinen arvioijista on paikalla. Tätä poikkeusta käytetään esimerkiksi silloin, kun tutkinnon osan suorittamiseen liittyy teoriaosuuksia tai esimerkiksi toisen arvioijan sairastumisen tms. johdosta muuten jouduttaisiin peruuttamaan osaamisen näyttö. Näissäkin tilanteissa arvioinnista päättävät yhdessä tutkinnon osittain koulutuksen järjestäjän nimeämät kaksi arvioijaa.

Asetuksen 13 §:n 2 momentin b) kohdassa on mainittu johtajan pätevyyteen vaadittavat tutkinnot. Tässä kohdassa mainittujen lisäksi soveltuvia tutkintoja ovat nykyisessä OKM:n asetuksessa ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteesta (1086/2018) mainitut: logistiikan perustutkinto, kuljetuspalvelujen osaamisala ja kuljetusalan ammattitutkinto, palvelukuljetusten osaamisala, tavarakuljetusten osaamisala, metsäteollisuuden kuljetusten osaamisala ja henkilökuljetusten osaamisala.

Johtaja Anni Miettunen

Yli-insinööri Timo Repo

Repo Timo
Opetushallitus